

Dr hab. Bogumiła Mika, prof. UŚ
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Humanistyczny
Instytut Nauk o Sztuce

Katowice, 5 marca 2022

RECENZJA W POSTĘPOWANIU W SPRAWIE O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO

dr Jolancie Wąsacz-Krztoń

w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne

sporządzona na zlecenie Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina na podstawie uchwały z dnia 21.12.2021.

Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest prowadzone na podstawie art.221 ust.5 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018* (Dz. U.2021 poz. 478).

Podstawowe dane o Habilitantce

Pani dr Jolanta Wąsacz-Krztoń jest absolwentką Liceum Muzycznego w ZSM im. A. Malawskiego w Przemyślu w klasie fortepianu (1996). W 2001 roku ukończyła studia magisterskie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie na Wydziale Socjologiczno-Historycznym na kierunku historia. W roku 2007 uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego (doktorat z wyróżnieniem). Zarówno tematyka jej pracy magisterskiej, jak i doktorskiej oscylowały wokół zagadnień związanych z muzyką, a temat pracy doktorskiej brzmiał: *Ludzie i muzyka w Krakowie w I połowie XIX wieku*.

Od 2003 roku Habilitantka pracuje na Uniwersytecie Rzeszowskim, kolejno na stanowisku asystenta w Zakładzie Badań Kultury Muzycznej Pogranicza Etnicznego (do 2007) oraz adiunkta w Zakładzie Metodyki Nauczania Muzyki tamtejszego Instytutu Muzyki. Pani dr Wąsacz-Krztoń nie ubiegała się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Kandydatkę

Podstawę ubiegania się w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego stanowi osiągnięcie Habilitantki zatytułowane: **„Konteksty edukacyjne i kulturowe muzyki w XIX wieku w Galicji”**. Ta interdyscyplinarna praca obejmuje dwie grupy publikacji:

- A. Monografię *Edukacja muzyczna młodzieży gimnazjalnej w Galicji Zachodniej w dobie autonomii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019 oraz cykl sześciu artykułów związanych z tematyką edukacji muzycznej na prowincji Galicji Zachodniej w II poł. XIX w.
- B. Cykl dziewięciu publikacji zogniskowanych wokół tematyki wieloaspektowej kultury muzycznej Galicji, opublikowanych w latach 2008-2020.

Monografia *Edukacja muzyczna młodzieży gimnazjalnej w Galicji Zachodniej w dobie autonomii*, (Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019) składa się z 307 stron. Uporządkowana została w pięć rozdziałów, które poprzedza wstęp, wieniec zakończenia, a następnie bibliografia, spis tabel, spis ilustracji i indeks osób.

We *Wstępie* autorka uzasadnia wybór tematu publikacji, tłumaczy również przyjętą w opracowaniu cezurę czasową, jak i zasięg terytorialny podjętych badań. Doprecyzowuje zakres tematyczny pracy (i tym samym prowadzonych badań), zwracając uwagę, że w orbicie jej zainteresowań znalazły się wyłącznie gimnazja męskie i to działające w prowincjonalnych

miastach Zachodniej Galicji (Bochnia, Jasło, Łańcut, Nowy Targ, Nowy Sącz, Rzeszów, Tarnów, Wadowice i Żywiec), a nie w Krakowie.

Autorka we wstępie przedstawia też stan dotychczasowych badań skupionych wokół problematyki edukacji muzycznej w Galicji czy rozwijanej tam kultury muzycznej. Materiał źródłowy monografii Habilitantki stanowią sprawozdania szkolne wybranych gimnazjów, drukowane podręczniki, śpiewniki, podręczniki metodyczne, zbiory pieśni, księgi jubileuszowe, spisy nauczycieli, kalendarzyki profesorskie i sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej. Zestaw dokumentów źródłowych przedstawia się jako rozbudowany i zgromadzony w sposób kompetentny.

We wstępie dr Wąsacz-Krztoń omawia wreszcie układ monografii i zawartość poszczególnych jej rozdziałów. Zaznacza, iż jej praca służy „przybliżeniu zachodzących w mikroskali procesów kulturotwórczych i powinna stać się impulsem do podjęcia dalszych badań nad rolą muzyki w wielokulturowej panoramie życia społecznego Galicji”¹, zastrzegając tym samym, że omawiany zakres tematyczny nie został wyczerpany.

Rozdział I (*Programy nauczania, podręczniki, śpiewniki*) przynosi omówienie struktury szkół i charakteru kształcenia w nich. Zanalizowane zostały tutaj plany kształcenia (uwzględniające ich zmienność w latach 1849-1909) oraz rozkład przedmiotów w wybranych gimnazjach (i w wybranych miastach) Galicji Zachodniej. Pojawia się wykaz podręczników, z których korzystano, uwzględniający tytuły tych podręczników oraz ich zawartość. Każdy podręcznik został przez dr Wąsacz-Krztoń skomentowany kilkoma zdaniem. W rozdziale wymienione również zostały nazwy śpiewników, z których korzystano w gimnazjalnym kształceniu. Pojawiły się więc takie tytuły, jak: *Lutnia* i *Lirnik* Piotra Maszyńskiego, *Echo polskie* czy *Harfiarz* Stefana Surzyńskiego (nieco szerzej omówiony przez Habilitantkę). Dowiadujemy się wreszcie, że korzystano również ze śpiewników Franciszka Karpińskiego, Leonarda Soleckiego, Jan Siedleckiego, Władysława Rzepki², choć nie poznajemy konkretnych tytułów tych zbiorów.

Rozdział ten w przeważającej części ma charakter sprawozdawczy, bowiem skromną jego treściową narrację przeplatają nierzadko tabele i zdjęcia. Dopiero cztery ostatnie strony (s. 57-60) przynoszą bardziej rozbudowany komentarz do referowanych wcześniej zagadnień, zwłaszcza zaś analizę programów w zakresie śpiewu (wraz z zajęciami chóru), muzyki (rozumianej jako teoria) i gry instrumentalnej. Na uwagę zasługują też dwa spostrzeżenia Autorki, które pozwalam sobie tutaj przytoczyć: „[...]zarówno muzyka, jak i śpiew znajdowały się w gamie zajęć, które polecano uczniom szkół średnich dla ich ogólnego rozwoju, również poza szkołą”³ oraz „nauczanie śpiewu sprowadzało się właściwie do jednego celu – oprawy muzycznej uroczystości kościelnych i szkolnych. Edukacja muzyczna miała w znacznej mierze ukierunkowanie konfesyjne”⁴. Zacytowane zdania trafnie bowiem, jak się wydaje, charakteryzują specyfikę muzycznej edukacji omawianego czasu i miejsca.

W Rozdziale II (*Nauczyciele*) Autorka dokonuje charakterystyki środowiska pedagogicznego gimnazjów Galicji Zachodniej. Wychodzi od przedstawienia liczebności kadry nauczycielskiej i od analizy struktury społecznej nauczycieli (uwzględniającej ich pochodzenie społeczne). Poznajemy zatem grupę o dość charakterystycznych cechach osobowościowych, stanowiącą ówczesną elitę społeczną. Poznajemy dość liczne grono pedagogów, którzy w wybranych gimnazjach uczyli śpiewu i muzyki, a w społecznościach lokalnych zaznaczyli się jako cenieni animatorzy życia muzycznego i kulturalnego.

¹ J. Wąsacz-Krztoń, *Edukacja muzyczna młodzieży gimnazjalnej w Galicji Zachodniej w dobie autonomii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019, s. 18.

² Ibidem, s. 51.

³ Ibidem, s. 59.

⁴ Ibidem, s. 59.

W podrozdziale pierwszym (*Drogi awansu zawodowego nauczycieli galicyjskich*) Autorka analizuje tytułowe procesy prowadzące do zdobycia pełnych kwalifikacji uprawiających do podjęcia pracy nauczyciela w gimnazjum galicyjskim. Informuje o kursach uzupełniających wykształcenie. Wymienia czynniki, od których uzależniony był awans. Wspomina o wynagrodzeniu dyrektorów, sposobach zatrudnienia nauczycieli, wieku przechodzenia na emeryturę.

Dalej dr Wąsacz-Krztoń pisze o sposobach organizacji seminariów nauczycielskich. Narracja słowna poprzetykana jest fotografiami z rozkładami planów zajęć w seminariach nauczycielskich męskich w poszczególnych kursach. Autorka wymienia ile godzin w tych planach zajmują przedmioty muzyczne. Wspomina także o kadrze pedagogicznej seminariów nauczycielskich. Podejmuje więc wszystkie zagadnienia interesujące z punktu widzenia dzisiejszego Czytelnika. Na podstawie przekazanych informacji, możemy zauważyć, iż nawet w czasach autonomii galicyjskiej nauczyciele – dobrze jak na owe czasy opłacani – podejmowali dodatkową pracę w szkołach prywatnych.

Autorka kreśli interesujący – z punktu widzenia społecznego i osobowościowego - profil nauczyciela. Sporo uwagi poświęca również Towarzystwu Nauczycieli Szkół Wyższych.

W podrozdziale drugim (*Nauczyciele śpiewu i muzyki w gimnazjach*) dr Wąsacz-Krztoń przygląda się poszczególnym nauczycielom muzyki w trzynastu wybranych gimnazjach męskich. Na podstawie analizy sprawozdań szkolnych dowodzi, iż „wykształcony muzycznie nauczyciel należał (...) do rzadkości. W większości przypadków śpiewu uczyły osoby przygodne, czyli bez kwalifikacji w dziedzinie muzyki, które na dodatek zmieniano bardzo często, w niektórych gimnazjach nawet co roku”⁵. Następnie dokonuje szczegółowej charakterystyki grona pedagogicznego, a przedstawione wyniki analizy ilustruje tabelą. Co ciekawe, w grupie 64 nauczycieli uczących śpiewu – w trzynastu, łącznie, gimnazjach męskich - można było wyróżnić aż 16 grup zawodowych. W przypadku nauki gry na instrumencie profil zawodowy pedagogów przedstawiał się już nieco inaczej. Tutaj nauczycielami byli zwykle kapelmistrzowie lub muzycy orkiestr wojskowych.

Następnie Autorka przedstawia w sposób bardziej szczegółowy kilka sylwetek nauczycieli muzyki z każdego spośród trzynastu gimnazjów i charakteryzuje – w większym lub mniejszym stopniu – ich kulturotwórczą działalność. W zależności od dostępu do informacji nazwiska nauczycieli opatrywane są więc krótszymi lub dłuższymi komentarzami.

Dzięki tak szeroko zakrojonej metodzie pracy w rozdziale II ocenianej monografii poznajemy kilkadziesiąt nazwisk pedagogów muzyki i otrzymujemy niezwykle bogatą panoramę ich osobowości. Ciekawostką dla Czytelnika stanowi fakt, iż edukacja w zakresie muzyki czy śpiewu łączona była niejednokrotnie z nauczaniem innych przedmiotów, takich jak: język niemiecki, język polski, łacina, geografia, historia. Często w gimnazjach brakowało bowiem faktycznych nauczycieli muzyki, zaś śpiewu uczyli wykładowcy przedmiotów pomocniczych. Różnorodność zawodowych kwalifikacji nauczycieli muzyki słusznie dostrzegła i podkreśliła Autorka. Ten rozdział pracy ma bardzo rozbudowaną postać (sześćdziesiąt stron, s. 61-122) i stanowi znaczący wkład w badaną tematykę. Obfituje w mnóstwo nazwisk i sporo interesujących informacji.

Rozdział III (*Uczniowie*) zamyka się w blisko pięćdziesięciu stronach (s. 123 – 172). W nim Autorka wyszła od przedstawienia specyfiki społeczeństwa galicyjskiego uwzględniając jej wymiar narodowościowy i wyznaniowy, a także pozycję ekonomiczną i strukturę społeczno-zawodową. Następnie dokonała charakterystyki społeczności uczniowskich wybranych galicyjskich gimnazjów pod względem: pochodzenia społecznego, wyznaniowym i miejsca urodzenia. Zebrane dane zaprezentowała również w ujęciu tabelarycznym.

---

⁵ Ibidem, s. 91.

Dr Wąsacz-Krztoń dokonała również analizy środowiska uczniowskiego na podstawie wspomnień spisanych przez samych gimnazjalistów (łańcuckich, rzeszowskich i żywieckich). Ze wspomnień tych Czytelnik dowiadyuje się, jak ważną rolę w czasach autonomii galicyjskiej pełniła edukacja gimnazjalna (zwłaszcza dla społeczności wiejskich, uboższych), z jakimi problemami borykali się uczniowie, jak przedstawiały się okoliczności ich nauki i życia (w domach, na stancjach czy w bursach), a także jakie były formy spędzania czasu wolnego.

Rozdział ten stanowi dobry przykład analizy socjologicznej skoncentrowanej wokół ilościowego i jakościowego profilu młodzieży korzystającej z nauki w gimnazjach wybranych miejscowości Galicji Zachodniej. Spora część wyników została zgromadzona w tabelach, a narracja rozdziału stanowi komentarz do nich.

Rozdział IV (*Formy edukacji muzycznej*) przedstawia dwa kierunki kształcenia muzycznego (s.173-224). Były nim nauka śpiewu oraz gra na instrumencie. Pierwszy typ kształcenia, realizowany zwykle w wymiarze czterech godzin tygodniowo, stwarzał warunki do zorganizowania chóru szkolnego w istniejących gimnazjach galicyjskich, chóru uświetniającego uroczystości szkolne i kościelne. Drugi zaś – dzięki edukacji w zakresie gry na instrumentach dętych lub smyczkowych - umożliwiał organizację zespołu lub orkiestry. Tym formom kształcenia dedykowane są dwa podrozdziały.

W podrozdziale pierwszym (*Nauka śpiewu*) Autorka charakteryzuje kierunki działań i materiał, jaki w ramach nauki śpiewu miał zostać opanowany przez uczniów. Zarówno repertuar, jak i formy pracy we wszystkich gimnazjach były do siebie zbliżone, Habilitantka dokonuje jednak krótkiej charakterystyki każdego gimnazjum, wydobywając rysy szczególne danej placówki. Co ciekawe, o popularności (dodatkowych) lekcji śpiewu w gimnazjach Galicji Zachodniej świadczy frekwencja na tych zajęciach wahająca się w granicach kilkunastu do nawet 44 procent (w Nowym Sączu w 1880 roku).

W podrozdziale drugim (*Nauka muzyki instrumentalnej*) zapoznajemy się ze specyfiką nauczania muzyki instrumentalnej w wybranych gimnazjach Galicji Zachodniej. Wiadomo, że przedmiot ten był realizowany – w zależności od gimnazjum - w zróżnicowanym wymiarze godzin i w różnym czasie. Autorka skrupulatnie referuje wyniki przeprowadzonych analiz szczegółowych, odnoszących się do wybranych placówek gimnazjalnych. Opisuje sposób zorganizowania zajęć, informuje o ilości godzin na nie przeznaczonych, o realizowanym repertuarze, wielkości grup uczniowskich, obsadzie orkiestr i o okolicznościach organizowanych koncertów (czasami nawet przedstawia warunki przyjęcia do orkiestry i regulamin obowiązujący w TNSW). Dr Wąsacz-Krztoń przytacza również wybiórczo zachowane opinie i dane szczegółowe zawarte we wspomnieniach absolwentów orkiestr. Dopełniają one znacząco bogactwa powstałych opisów.

Z poszczególnych opisów sporządzonych w obrębie tego rozdziału wyłania się barwna, bardzo interesująca panorama życia muzycznego wybranych miast Galicji Zachodniej, w której to tworzeniu niebagatelną rolę odgrywały istniejące orkiestry gimnazjalne.

Rozdział V (*Udział chórów i orkiestr gimnazjalnych w życiu szkoły i miasta*) przynosi zbiór danych dotyczących artystycznej działalności zespołów gimnazjalnych. Dowiadujemy się tutaj, iż chóry brały przede wszystkim udział w nabożeństwach kościelnych, zaś orkiestry uświetniały obchody narodowe (sporo miejsca zajmowały w tym obszarze tzw. wieczorki mickiewiczowskie z udziałem zarówno zespołów orkiestralnych, jak i poszczególnych solistów). Inną ważną szerzej komentowaną imprezą były koncerty trzech wieszczów. Jakkolwiek opisów przywołanych przez dr Wąsacz-Krztoń jest sporo, to zbiór informacji możliwych do odtworzenia okazał się raczej skromny. Dowiadujemy się więc jedynie na temat uczestników koncertów, repertuaru i okoliczności (a czasami także mniej lub bardziej dokładnej daty) ich zorganizowania.

Dane dotyczące rocznicowych uroczystości dowodziły wielkiego zaangażowania młodzieży w pielęgnowanie pamięci ważnych postaci, jak i wydarzeń historycznych. Starannie dobrany

repertuar muzyczny (podobny w omawianych gimnazjach) był cierpliwie i odpowiednio długo przygotowywany.

Gimnazjaliści brali też udział w różnych imprezach okolicznościowych (np. dzień patrona szkoły). Organizowano również słynne majówki (czasem były to wyprawy całej szkoły, a czasem jedynie poszczególnych klas), którym towarzyszyła orkiestra szkolna. Orkiestry prowadziły wreszcie uroczyste pochody uczniów do kościoła.

Autorka wielokrotnie zaznacza, że repertuar (zarówno wokalny, jak i instrumentalny), który prezentowano publiczności był ambitny i różnorodny, co dowodzi, iż nauka śpiewu i muzyki w gimnazjach galicyjskich była traktowana poważnie.

W tym rozdziale Habilitantka przechodzi od szczegółu do ogółu; najpierw relacjonuje (skromne, jednoakapitowe opisy) poszczególne muzyczne inicjatywy (koncerty, wieczorki), by całość rozdziału zwieńczyć podsumowaniem dotyczącym prezentowanego repertuaru, charakteru organizowanych uroczystości i postaw patriotycznych biorących w nich udział nauczycieli i młodzieży.

W *Zakończeniu* monografii, poza rekapitulacją najistotniejszych zagadnień omówionych w poszczególnych jej rozdziałach, dr Wąsacz-Krztoń kreśli charakter życia muzycznego poszczególnych miast galicyjskich. Uwzględnia w nim szczególnie te inicjatywy, które sprzyjały rozwinięciu zainteresowań muzycznych młodzieży gimnazjalnej (zwłaszcza działalność towarzystw muzycznych). „Edukacja muzyczna prowadzona w gimnazjach galicyjskich, jakkolwiek traktowana jako przedmiot nadobowiązkowy, spotykała się z dużym zainteresowaniem ze strony młodzieży”⁶ – konkluduje.

Bibliografia monografii została opracowana starannie i poprawnie uporządkowana. Podzielono ją na trzy kategorie, uporządkowane alfabetycznie: materiały źródłowe, prasa i czasopisma oraz opracowania. Książkę wieńczy spis tabel (jest ich 19) oraz spis ilustracji (jest ich aż 25). Ostatnich dwanaście stron stanowi *Indeks osób* (od 297 do 308). Warto dodać, że zarówno tabele, jak i ilustracje wplatają się gęsto w narrację całej monografii przyczyniając się do zwiększenia jej objętości, ale i ułatwiając lekturę.

W **części A** osiągnięcia naukowego dr Wąsacz-Krztoń, przedstawionego do oceny w postępowaniu habilitacyjnym, monografię uzupełnia cykl sześciu publikacji związanych z tematyką edukacji muzycznej na prowincji Galicji Zachodniej w II połowie XIX wieku. Wśród tych sześciu tekstów cztery liczą ponad 10 stron, dwa z nich zaś to przyczynki skromne, bo ledwie pięciostronicowe.

Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, iż zakres kilkuletnich badań podjętych przez dr Wąsacz-Krztoń na temat **kontekstów edukacyjnych** kształcenia w Galicji Zachodniej w II połowie XIX wieku wieńczy przede wszystkim Jej monografia. Częstkowe rezultaty analiz były - w toku prowadzenia badań - sukcesywnie publikowane w postaci artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych, co tłumaczy przyczynkowość tych właśnie tekstów, a i pewną powtarzalność informacji, analiz czy samych opisów.

Część B wskazanego przez dr Wąsacz-Krztoń osiągnięcia naukowego, przedstawionego do oceny w postępowaniu habilitacyjnym, stanowi cykl dziewięciu publikacji zogniskowanych wokół tematyki wieloaspektowej **kultury muzycznej** Galicji, opublikowanych w latach 2008-2020. W tym cyklu wyróżnić można:

- cztery pierwsze teksty opublikowane w ramach serii wydawniczej Uniwersytetu Rzeszowskiego „Musica Galiciana” – w tomach XI, XII, XIII, XIV – kolejno z lat 2008, 2010, 2012, 2014;

---

⁶ Ibidem, s. 280.

- trzy artykuły w czasopismach naukowych: z czego dwa - z lat 2018 i 2020 w czasopiśmie „Galicja. Studia i materiały” (70 pkt. w aktualnym wykazie ministerialnym)⁷, a jeden w „Roczniku Łódzkim” (20 pkt. w aktualnym wykazie ministerialnym);
- oraz dwa rozdziały w pracach zbiorowych.

Wszystkie teksty mają tradycyjnie przyjętą objętość publikacji dla polskich prac zbiorowych i czasopism (ok. 10 stron). Zróżnicowanie wydawnictw (czasopisma, prace zbiorowe, serie wydawnicze), w których teksty dr Wąsacz-Krztoń znalazły swoje miejsce publikacji przemawia na korzyść Habilitantki i świadczy o kompetencjach naukowych Autorki (w tym, o opanowanym warsztacie naukowym wykształconym w obrębie dyscypliny historii).

Podstawowym zagadnieniem cyklu artykułów (części B) jest **kontekst kulturowy** muzyki w XIX w. w Galicji. W celu zaprezentowania aspektów kultury muzycznej Galicji w różnorodnym ujęciu przestrzennym i czasowym badaniami objęto Kraków, Lwów, jak i mniejsze galicyjskie ośrodki. Szczegółowa tematyka publikacji części B porusza takie zagadnienia, jak: kultura muzyczna wybranych miast Galicji, działalność teatrów lwowskiego i krakowskiego, sylwetki artystów galicyjskich, działalność towarzystw i różnorodnych instytucji odpowiedzialnych za organizację życia muzycznego w Galicji czy miejsce kobiet w kulturze muzycznej Galicji.

W swej pracy badawczej Habilitantka – podobnie, jak w części A – obficie czerpała z różnorodnego materiału źródłowego (m.in. źródła rękopiśmienne i drukowane, ustawy, statuty, protokoły, źródła pamiętnikarskie, afisze teatralne, wydawnictwa encyklopedyczne i słowniki). Autorka korzystała również z prasy galicyjskiej (lwowskiej, krakowskiej, tarnowskiej i rzeszowskiej), z dostępnych opracowań monograficznych oraz z biografii i szkiców wybranych osób. Przygotowując teksty dotyczące kultury muzycznej Galicji posłużyła się różnymi metodami badawczymi takimi, jak: metoda analizy i krytyki źródeł, metoda monograficzna, metoda porównawcza (komparatystyczna), metoda ontologiczna.

Cztery teksty opublikowane na łamach „Musica Galciana” bazują – jak można przypuszczać na badaniach przeprowadzonych w ramach przygotowywania dysertacji doktorskiej. Skupiają się one bowiem na życiu muzycznym Krakowa I połowy XIX wieku (podobnie jak tematyka doktoratu), ponieważ zaś w przedstawionej przez Habilitantkę dokumentacji nie odnajdujemy monografii stanowiącej pokłosie doktoratu (*Ludzie i muzyka w Krakowie w I połowie XIX wieku*, Rzeszów 2009) trudno wyrokować, czy są to ujęcia oryginalne, odmienne od poddoktorskiej monografii, czy też tożsame z jej fragmentami.

W części A i B – dorobku poddanego ocenie w postępowaniu habilitacyjnym – w sumie dwa teksty zostały napisane wraz ze współautorką: z dr Joanną Połuszną z Instytutu Psychologii UMCS. Współautorka w stosownych oświadczeniach deklaruje, iż jej wkład w publikację polegał na pomocy w gromadzeniu materiału źródłowego i przeprowadzeniu częściowej kwerendy bibliotecznej.

Wszystkie publikacje z części A i B dorobku przedstawionego do oceny w postępowaniu habilitacyjnym podejmują ważną, interesującą problematykę, zostały napisane w sposób rzetelny, obfitują w szczegóły, dotąd szerzej nieznanne. Autorka przygotowała je w oparciu o dostępne materiały źródłowe i bibliograficzne, poparła licznymi odwołaniami do nich. Dowiodła swych kompetencji badawczych i opanowania naukowego warsztatu. Zademonstrowała tym samym, że interesująca ją tematyka dotycząca edukacji i kultury muzycznej znajduje wyraz w udanych przyczynkach deskryptywnych.

⁷ Są to teksty: J. Wąsacz-Krztoń, *Kobiety na estradzie muzycznej Rzeszowa na przełomie wieków XIX/XX*, „Galicja. Studia i materiały”, Rzeszów 2018, nr 4, s. 90 -104 oraz J. Wąsacz-Krztoń, *Z historii muzycznych wędrówek polskich śpiewaków operowych po Galicji. Klementyna Czosnowska i Władysław Mierzwiński z występami we Lwowie i Krakowie*, „Galicja. Studia i materiały”, Rzeszów 2020, nr 6, s. 211-222.

Pozostały dorobek naukowy Habilitantki

Działalność naukową dr Wąsacz-Krztoń usytuować można na pograniczu historii i sztuk muzycznych, zatem w obszarze badań interdyscyplinarnych. Przyjęcie takiej perspektywy badawczej najlepiej tłumaczy zakres tematyczny publikacji Habilitantki. I to zarówno w odniesieniu do publikacji wskazanych przez dr Wąsacz-Krztoń jako osiągnięcie naukowe do oceny w przewodzie habilitacyjnym w dziedzinie sztuk (dyscyplina: sztuki muzyczne), jak i w stosunku do pozostałego dorobku naukowego. Działalność badawcza Habilitantki nie koncentruje się wyłącznie na ukazaniu istoty muzyki i roli spełnianej przez nią w społeczeństwie (określonego miejsca i czasu), ale także na ukazaniu stosunku społeczeństwa do sztuki dźwięku – co zresztą zostało przez Autorkę podkreślone w Jej autoreferacie.

Habilitantka jest:

- Autorką dwóch monografii opublikowanych w interwale dziesięcioletnim (pierwsza *Ludzie i muzyka w Krakowie w I połowie XIX wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2009 - to opublikowana praca doktorska, druga zaś *Edukacja muzyczna młodzieży gimnazjalnej na prowincji Galicji zachodniej w dobie autonomii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2019 -to książka przeznaczona do oceny w ramach przewodu habilitacyjnego);
- współredaktorką czterech monografii (opublikowanych w latach 2011, 2017, 2018, 2020);
- autorką łącznie 40 tekstów naukowych opublikowanych jako rozdziały w pracach zbiorowych i artykuły w czasopismach naukowych, (osiem z nich zostało opublikowanych przed uzyskaniem doktoratu);
- autorką siedmiu artykułów popularnonaukowych (opublikowanych od 2012 do 2020 roku).

Znaczną część swej pracy badawczej – prowadzonej od studiów magisterskich - Habilitantka poświęciła kulturze muzycznej Galicji rozpatrywanej w rozmaitych kontekstach: pedagogicznym, społecznym i kulturowym. Nieobca była jej także tematyka kobiet w kulturze muzycznej Galicji, której to tematyce poświęciła łącznie pięć tekstów. Kolejnym wątkiem tematycznym obecnym wśród naukowych zainteresowań dr Wąsacz-Krztoń były kultura i tradycje muzyczne Rzeszowa. Reprezentuje go łącznie również pięć tekstów (z tego dwa opublikowane przed uzyskaniem stopnia doktora). Kilka innych tekstów przynosi prezentację sylwetek wielkich artystów związanych z kulturą muzyczną Galicji. Różnorodności podejmowanych wątków dopełniają dwa teksty dedykowane muzyce filmowej, a także współredakcja i rozdział w monografii poświęconej problematyce regionalnej (monografia wsi Urzejowice).

Warto zauważyć, że zintensyfikowanie pracy badawczej Habilitantki po uzyskaniu stopnia doktora znalazło swoje odbicie we wzroście aktywności publikacyjnej. Dorobek naukowy Habilitantki jest więc spory, choć ma on przede wszystkim charakter lokalny: dotyczy lokalnej problematyki i publikowany był na ogół w lokalnych wydawnictwach.

Działalność dydaktyczna

Działalność dydaktyczna Pani dr Jolanty Wąsacz-Krztoń jest związana głównie z pracą w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego. W macierzystej uczelni Habilitantka prowadziła zajęcia bardzo różnorodne, wynikające przede wszystkim z jej humanistycznego, historycznego przygotowania, dotyczące zagadnień kulturowych i historycznych oraz metodologii nauk i kultury muzycznej (np. historia kultury, promocja i marketing dóbr kultury, ochrona własności intelektualnej, integracja sztuk, wiedza o sztuce, aktywizujące formy kontaktu z muzyką, historia polskiej chóralistyki, folklor, historia tańca, wiedza o kulturze muzycznej, metodyka prowadzenia audycji muzycznych, metodologia pracy naukowej). Od roku akademickiego 2009/2010 Habilitantka prowadzi również seminaria licencjackie i magisterskie. Warto podkreślić jest fakt, iż od pięciu lat Pani dr Wąsacz-Krztoń prowadzi

wykłady ogólnouniwersyteckie z cyklu: „Kultura muzyczna regionu”, bliskie tematycznie jej naukowym zainteresowaniom.

Pani dr Wąsacz-Krztoń w latach 2016-2018 odbyła także cztery tzw. krótkie (tygodniowe) staże naukowe w ramach programu Erasmus +. Gościła w uniwersytetach partnerskich Uniwersytetu Rzeszowskiego, czyli w Preszowie (Słowacja), Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) oraz dwukrotnie w Uniwersytecie w Ostrawie (Czechy). W ramach każdego stażu przeprowadziła osiem godzin zajęć dydaktycznych (wykłady i ćwiczenia).

W 2019 roku została powołana na promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa, na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Działalność organizacyjna i popularyzacja nauki

Od momentu uzyskania doktoratu Pani dr Wąsacz-Krztoń brała udział w 29 konferencjach naukowych (21 z nich zorganizowanych było w Rzeszowie, trzy na Ukrainie; w Drohobyczu - 2017 i 2018 roku oraz w Kijowie – w 2018 roku; pozostałe w Lublinie, Siedlcach, Nowym Sączu i Białymstoku). W latach 2016- 2020 Habilitantka była współorganizatorką (wraz z dr hab. Ewą Nidecką) trzech konferencji naukowych, o tematyce kulturowej i społecznej, o zasięgu międzynarodowym.

W ramach działań popularyzujących naukę Habilitantka wygłaszała wykłady otwarte i seminaria w różnych instytucjach naukowych i kulturalnych, takich, jak: Regionalny Ośrodek Kultury, Edukacji i Nauki w Przemyślu, rzeszowski oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Rzeszowie. Habilitantka prowadziła również koncerty uniwersyteckie organizowane przez Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, recitale i okolicznościowe imprezy kulturalne. Charakter popularyzatorski miało również kilka jej artykułów opublikowanych w rzeszowskiej „Gazecie Uniwersyteckiej” i w Miesięczniku Towarzystwa Przyjaciół Rzeszowa „Echo Rzeszowa”.

Do aktywności organizacyjnych na rzecz macierzystej uczelni należy zaliczyć udział dr Wąsacz-Krztoń w pracach Rady Wydziału Muzyki UR (od 2014) i Rady Instytutu Muzyki UR (od 2019). Habilitantka brała też udział w przygotowywaniu różnorodnej dokumentacji związanej z przygotowaniem akredytacji, kategoryzacji czy otwarciem nowych kierunków.

Nadmienić jednak należy, iż spora aktywność konferencyjna Habilitantki, jak i jej działalność popularyzatorska miała charakter nade wszystko lokalny. Choć lokalny zasięg działań nie umniejsza osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, to wymagał on, moim zdaniem, zauważenia. Zachęcam tym samym Panią dr Wąsacz-Krztoń do podjęcia działań upowszechniających jej interesujące badania na szerszą skalę, do prezentowania ich wyników na forum ogólnopolskim i międzynarodowym.

Konkluzja

Aktywność naukową, organizacyjną, popularyzatorską i dydaktyczną dr Jolanty Wąsacz-Krztoń oceniam pozytywnie. Cykl publikacji naukowych przeznaczony do oceny w postępowaniu habilitacyjnym zatytułowany: „**Konteksty edukacyjne i kulturowe muzyki w XIX wieku w Galicji**” można, moim zdaniem, uznać za osiągnięcie, które znacząco wzbogaca wiedzę w dziedzinie sztuki (w dyscyplinie artystycznej sztuki muzycznej) o zagadnienia kultury muzycznej Galicji. Spełnione zostały tym samym wymogi ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018* (Dz. U. 2021, poz. 478).

Rekomenduję zatem dopuszczenie dr Wąsacz-Krztoń do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego.

Bożena Juka